

Paragraafid

Lehekülje nr.

1.10. Muud kroonilised haigused

2

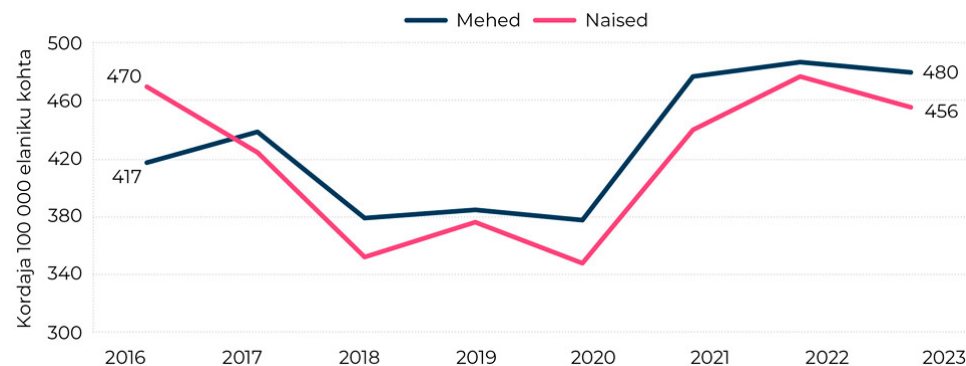

1.10. Muud Kroonilised Haigused

Diabeet on krooniline ainevahetushaigus, mis vajab igapäevast ja pidevat eneseravi. Maailmas on umbes 800 miljonit diabeetikut (1. ja 2. tüüp kokku), kellest vaid pooled saavad vastavat ravi. Teatavasti saab diabeeti diagnoosida esmatasandi arstiabis, millele järgneb ka nõustamine ja sobiv ravi, et vältida hilisemaid komplikatsioone. Paljudes riikides on diabeedi levimus 30 aasta jooksul kasvanud, kuid ravi saanute levimus riigiti on väga erinev: üsna hea on see arenenud riikides ja puudulik arenguriikides. Diabeedi levimuse suurenemine on korrelatsioonis kehakaalu tõusuga (NCD-RisC, 2024).

Eestis oli 2022. aastal diabeedi diagnoosiga naised 80 000, mehi 52 000. Viimase 30 aasta jooksul on diabeedi diagnoosi saanute osakaal elanikkonnas tõusnud ligi 5% ja mõjutab 9% naistest ning 8% meestest. Ravi said 2022. aastal naistest 52% ja ravi kaetus suurenes 30 aasta jooksul 23%. Meestel olid vastavad näitajad 53% ja ravi kaetuse suurenemine 1990 aastaga võrreldes 25% (NCD-RisC, 2024).

Arvatakse, et Eestis põeb umbes 70 000 inimest teist tüüpi diabeeti enese teadmata (Eesti diabeediliit). Diabeet diagnoositakse aastas hinnanguliselt keskmiselt 5700 inimesel (joonis 25). Uutest diabeedijuhtudest umbes 93% moodustavad teist tüüpi diabeedi ja 4% esimest tüüpi diabeedi juhud (TAI, f). Teist tüüpi diabeet avaldub enamasti küpsemas eas: üle 90% esmasjuhtudest diagnoositi vähemalt 45-aastastel inimestel. Seevastu esimest tüüpi diabeeti haigestuvad enam nooremad inimesed: ligi 40% haigestunutest said diabeedidiagnoosi kuni 15 aasta vanuses ja 80% enne 45. eluaastat.

Maailma terviseorganisatsiooni (WHO) hinnangul mõjutavad **lihasluukonna haigused** maailmas rohkem kui 1,71 miljardit inimest (WHO, 2021). Lihasluukonna haigusi iseloomustab tavaliselt valu (sageli püsiv) ning liikumis- ja tegevuspiirangud, mis vähendavad nii töövõimet kui ka aktiivset osalemist ühiskonnas. Lihasluukonna haigused on ka kõige suurem ülemaailmse taastusravi vajaduse põhjus.

Euroopa tööohutuse ja tervishoiu ameti hinnangul on töö tegemise muutunud vormid (istuvad) selja ja kaela probleemide tekkimise peamine põhjus tänapäeval. TAI korraldatava Eesti terviseuuringu andmete kohaselt on viimastel kümnenditel naiste hulgas suurenenud krooniliste seljavalude või radikuliidi esinemine elu jooksul. Kroonilist seljavalu esines 2006. aastal igal viiendal inimesel, kuid 2019. aastal juba igal kolmandal naisel ja igal neljandal mehel. Elu jooksul on krooniline kaelavalu olnud 16% naistest ja 8% meestest. 2022. aastal olid lihasluukonna- ja sidekoehaigused Eestis peamine kutsehaigestumise diagnoos, mis näitab nende suurt mõju tööelisele elanikkonnale (Terviseamet, 2022).

Osteoartriit, mis on üks levinumaid lihasluukonna haigusi, põhjustab liigeste kulumist ja valu, mõjutades eriti põlvi, puusasid ja käsi. WHO andmetel on 1990. aastast alates maailma osteoartriidi esinemissagedus suurenenud 113%. Osteoartriit on lihas-luukonna haiguste seas üks peamisi tervisekaotuse põhjustajaid. Osteoartriit esineb sagedamini vanemaealistel inimestel (umbes 70% neist on vanemad kui 55 aastat), mistõttu on oodata, et selle üldine levimus suureneb koos elanikkonna vananemisega.

Eesti rahvastik kaotas 2023. aastal osteoartriidi tõttu 10 192 eluaastat (joonis 26), mis 1000 elaniku kohta teeb 7,44 kaotatud eluaastat ja moodustab 2% kogu tervisekaotusest Eestis. Tervisekaotusest moodustas osteoartriit meestel 31% ja naistel 69% (Lepnurm, 2025).

